

MİMARLIK DERGİSİ, MAYIS-HAZİRAN 2015

GÜNCEL

Eymir Gölü ve İmrahor Vadisi: Kamusal Alan mı, Meta mı?

H. Tarık Şengül, Doç. Dr, ODTÜ, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Ankara'nın önemli doğal değer ve eşiklerinden biri olan İmrahor Vadisi ve onun bir parçası olan Eymir Gölü tehdit altında! Soyut ve geleceğe yönelik bir tehdit değil karşı karşıya kalınan. Tehdit, bilinen ve beklenen bir yerden kaynaklanıyor. Direksiyonunda Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'in olduğu kontrolden çıkmış rant makinası hızla Vadi'ye doğru yaklaşıyor. Ankara'nın görece doğallığını korumuş bu bölgelerinin yapılaşmaya ve ranta açılması için, Ankara Büyükşehir Belediyesi rant planlarını hızla devreye sokmuş bulunuyor.

Gökçek'in ODTÜ tarafından yıllardır korunan Eymir Gölü'nün Büyükşehir Belediyesi'ne devrine yönelik uzun süredir çaba gösterdiği biliniyor. Başta Atatürk Orman Çiftliği olmak üzere, büyük ölçekli yeşil alanların Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmesi sonucunda başına ne geldiğini bilenler tarafından bu talep tepkiyle karşılandı.

Belediyelerin halkın taleplerine değil, rantın gereklerine duyarlı kurumlar haline dönüşümünün tartışmasız hale geldiği son yirmi yıl içinde, Ankara plan disiplinini tümüyle yitirdi. Gökçek yönetimi, yasal bir zorunluluk sonucu hazırlayıp, onayladığı nazım planı bile sayıları binlerle ifade edilen plan değişiklikleriyle felç etme pahasına, kenti rant cennetine dönüştürürken, kentte yaşayan milyonları bu plansızlığın yarattığı ulaşım, altyapı, sosyal donatı eksikliklerinden doğan devasa sorunlarla karşı karşıya bıraktı.

Kentin mevcut yapıları alanlarında yoğunlukları artırma stratejisi, karşı karşıya kalınan sorunlar açısından buz dağının sadece görünen yüzü. Potansiyeli olan her alana rant gözlüğünden bakan bu yönetim anlayışı geçtiğimiz dönemde Ankara'yı plansız biçimde saçaklandırıp, dağınıklaştıran bir makro formu kısa sürede yarattı. Ekonomik, toplumsal ve ekolojik maliyetleri yüksek bu stratejinin geçtiğimiz dönemlerdeki kurbanlarından biri Mogan Gölü ve Gölbaşı Bölgesi oldu. Aynı strateji Kuzey Ankara ve Eskişehir Yolu aksında da benzer gelişmeler yol açtı.

İmrahor Vadisi ve Vadi'nin doğal bir parçası olan Eymir Gölü, rant merkezli bu yaklaşımın yeni kurbanları olarak hedefe konulmuş bulunuyor. Aynı Vadi içinde yer almalarına karşın, Eymir ve İmrahor Vadisi'nde süreçlerin farklı işlenmesi nedeniyle bu iki alanı ayrı ayrı değerlendirmek gerekiyor.

EYMİR'İ HALKA AÇMAK: HANGİ HALK?

Halka açmak bahanesiyle bir süredir ODTÜ sorumluluğunda olan Eymir Gölü'nü talep eden Gökçek'in niyetinin, çok farklı olduğunu anlamak için Eymir'in Oran yakasında Mühye Köyü etrafında başlayan yoğun yapılaşmaya bakmak yeterli. Bu bölge uzun dava süreçleri sonrasında yüksek ve yoğun yapılaşmaya izin veren plan kararlarıyla Ankara'nın üst gelir gruplarına hizmet edecek bir gelişme alanı haline getirildi. Altın Oran olarak isimlendirilen ve birçok noktada yapılaşmaya uygun olmadığı için sıkıntılar yaşanan bu alanda yapılar yükselip, belirginleştikçe, Eymir'in halka açılması sloganındaki halkın bu bölgede yaşayacak üst gelir grupları olduğu gerçeği de belirgin hale geldi.

Niyetler bu olmakla birlikte, ODTÜ sınırları içinde yer alan Eymir açısından bu Büyükşehir Belediyesi'nin aşması gereken iki önemli engel bulunuyor. Birincisi, Eymir'in ODTÜ'ye tahsis kararının kaldırılması gerekiyor. İkincisi, bu alana yönelik plan kararlarının değiştirilmesi gerekiyor. Geçtiğimiz yıl Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanıp askıya çıkarılan ODTÜ Koruma Planı'ndaki bazı maddelere bu yönüyle de dikkat etmek gerekiyor.

Koruma Planı orman ve Eymir göl alanı ile ilgili kasıtlı olduğu anlaşılan bir belirsizlik bırakıyor. Plan notlarında bu alanlara ilişkin detaylı düzenlemelerin, gelecekte hazırlanacağı belirtilen Gölbaşı Özel Çevre Koruma Planı'nda yapılacağı belirtiliyor. Böylesi bir düzenlemeyle gerek orman, gerekse göl alanına ilişkin hiçbir kararı ODTÜ Koruma Planı ile almamış oluyorlar. Böylece, tüm yetkiye sahip Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından daha sonra hazırlanacak olan Gölbaşı Planı'yla, Eymir Gölü için yeni düzenlemeler yapılabilmesinin de önü açılıyor.

Önümüzdeki dönemde Gölbaşı Planı çerçevesinde Eymir Gölü'ne yönelik bir müdahalenin gelmesi kaçınılmaz. Bu öngörüye destekleyen bir gelişme yakın zamanda Eymir Gölü'nün bir parçası olduğu İmrahor Vadisi için yaygın yapılaşma öngören bir nazım plan çalışmasının Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından onaylanmasıdır. Eymir için doğrudan karar üretmese de hazırlanan planın kurgusunda Eymir Gölü'nün de bulunduğu tartışma götürmeyen bir gerçek. Bu düşünceyi destekleyen ikinci bir gelişme ise Eymir Gölü'nün hemen sınırında Diplomatik Otel olarak adlandırılan yaygın bir yapı kompleksi için düğmeye basılmış olması. Geçtiğimiz günlerde Mühye Köyü'nde ÇED raporu bilgilendirmesi yapılan otel girişimi, Eymir'e yönelik tehdidin ne derece ciddi olduğunun bir başka göstergesi olarak değerlendirilmelidir.

Altın Oran, Diplomatik Otel örnekleri Eymir ve çevresi açısından ciddi bir tehdit oluşturmakla birlikte, karşı karşıya kalınan durumun ciddiyetini kavramak için buraya kadar özetlediğimiz gelişmelerin daha büyük bir resmin içine yerleştirilmesi gerekiyor. Bu büyük resim için bakılması gereken yer, İmrahor Vadisi için hazırlanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Plan kararlarıdır.

KANALLARINDAN RANT AKAN BİR VADI: İMRAHOR

Hatırlanacak olursa, 2011 Seçimleri öncesinde o günün Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan İstanbul'daki "çılgın kanal projesi"nin bir benzerinin Ankara'da da yapılacağını açıklamış, 2014 Yerel Seçimleri öncesinde Melih Gökçek, "çılgın proje" olarak İmrahor Vadisi'nden Mogan Gölü'ne kadar uzanan geniş alanda yapılacak "kanal" projesini ilan etmişti. Ocak 2015 yılında onaylanan 1/5000 ölçekli nazım plan bu projeyi hayata geçirmeye yönelik ilk somut adım oldu. 650 hektar büyüklüğünde bir alan kapsayan sözkonusu plan yeşil alan ve kanal aksı boyunca ticaret, konut ve otel-turizm alanları öngörerek, bölgede rant değeri yüksek yaygın bir yapılaşmanın önünü açmaktadır.

Mogan ve Eymir Gölleri ile ilişkilendirilecek bu kanalın su kaynakları üzerine yapacağı etkiler de dâhil olmak üzere, ciddi bir çevresel etki değerlendirmesi yapılmadan, İmrahor Vadisi'ne yapılacak bu derece büyük ölçekli bir müdahalenin önemli olumsuz sonuçlar doğurması kaçınılmazdır. Bu bölgede yaşayanların süreci desteklemeleri için kullanılan ana mekanizma ranttan pay alacakları yönünde bir beklentinin yaratılması ve dillendirilmesidir. Oysa ki, Ankara bütününe etkileyecek bu nitelikte bir projede, projenin tarafları sadece bu bölgede yaşayanlar değildir. Bu çerçevede uygulama aşamasına gelen projenin geniş kamuoyu ile paylaşılmadan sürdürülmesi başlı başına bir sorundur.

Ankara bütünü açısından bakıldığında, saçaklanma ve dağılmanın yarattığı altyapı ve ulaşım sorunları ve ekolojik dengelerin bozulması gibi olumsuzluklar İmrahor Vadisi'nin yapılaşmaya açılmasıyla yeni bir aşamaya ulaşmış olacak. Bu olumsuz gelişme karşısında altı çizilmesi gereken önemli nokta, Ankara'da bu alan için öngörülen konut, ticaret (alışveriş merkezleri ve benzeri) ve otel-turizm amaçlı tesis ve alanlar, ihtiyacın çok ötesine geçen bir büyüklüğe ulaşmıştır. Oysa Ankara'da kentsel nitelikteki büyük yeşil alan ve parkların yetersizliğinin yanında, kenti saran yeşil kuşak ve doğanın tahribatı ve yok oluşu giderek öne çıkan sorunlar haline geliyor.

Bu durum ortadayken, Eymir ve Mogan Göllerini içine alarak Tuz Gölü'ne kadar ulaşan bir vadiler sisteminin de parçası olan İmrahor Vadisi'nin betonla doldurulup, yok edilmesi, eğer Mimarlar Odası'nın sözkonusu planın iptali için açmış olduğu dava kazanılmazsa, kente karşı işlenen bir başka büyük suç olarak hesabı sorulmak üzere kayıtlara geçecek.

İMRAHOR VADİSİ
1/5000 ÖLÇEKLİ
NAZIM İMAR PLANI REVİZYONU

GÖSTERİM
SINIRLAR

PLANLAMA SINIRLARI

- ○ ○ NAZIM İMAR PLANI ÇİZİM SINIRI
- ÖZEL KOSULLU ALAN SINIRI
- KÖY YERLEŞİM ALAN SINIRI
- TAŞKIN ALAN SINIRI
- YERLEŞİME UYGUN OLMAYAN ALAN SINIRI
- ÖZEL ÇEVRE KORUMA DÖĞENİ SINIRI

KENTSEL ALAN KULLANIMI
KONUT ALANLARI

GEÇİŞİMİ KONUT ALANI

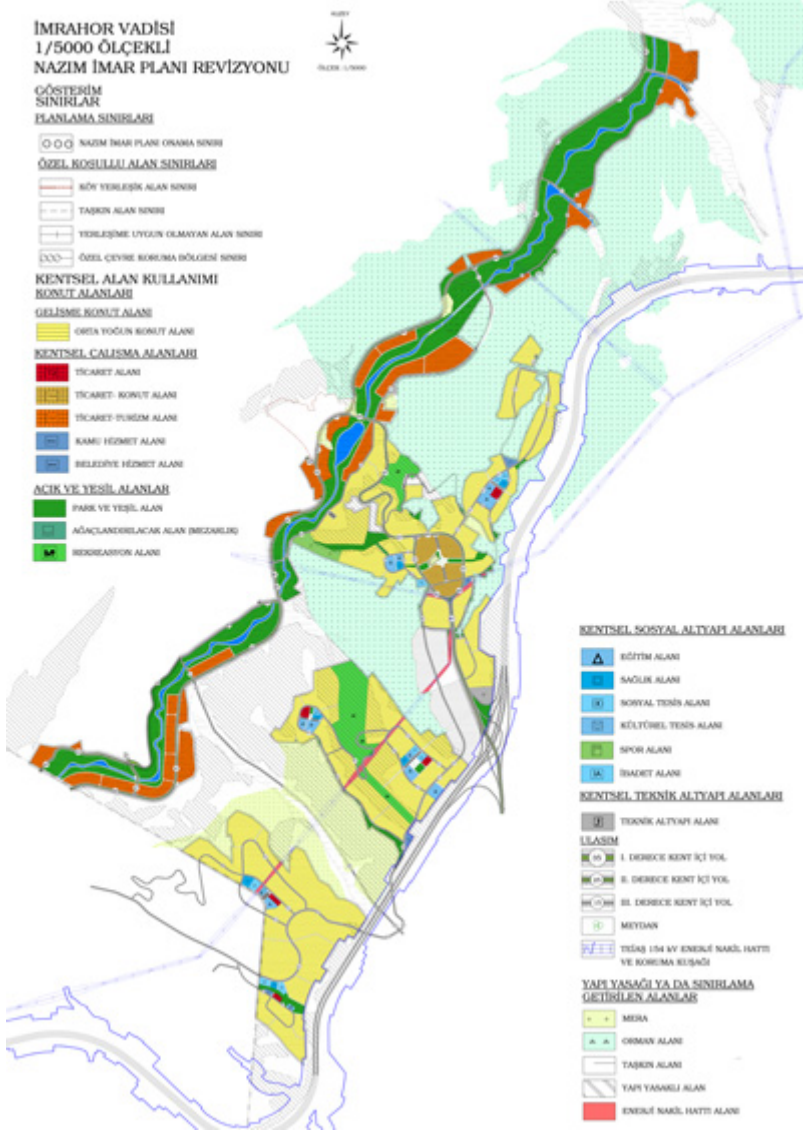
- ORTA YOĞUN KONUT ALANI

KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI

- TİCARİET ALANI
- TİCARİET-KONUT ALANI
- TİCARİET-PURSEM ALANI
- KAMU HİZMET ALANI
- BELEDİYE HİZMET ALANI

AÇIK VE YEŞİL ALANLAR

- PARK VE YEŞİL ALAN
- AĞAÇLANDIRILACAK ALAN (MEZARLIK)
- REKREASYON ALANI

KENTSEL SOSYAL ALTYAPU ALANLARI

- A EĞİTİM ALANI
- SAĞLIK ALANI
- B SOSYAL TEZSİZ ALAN
- KÜLTÜREL TEZSİZ ALAN
- SPOR ALANI
- M TRAFİK ALANI

KENTSEL TEKNİK ALTYAPU ALANLARI

- TİKNİK ALTYAPU ALANI

ULUSİM

- I 1. DERECE KENT İÇİ YOL
- II 2. DERECE KENT İÇİ YOL
- III 3. DERECE KENT İÇİ YOL
- D MEYDAN
- TETAS 154 KV ENERJİ NAKİL HATTI VE KORUMA KİLİBİ

YAPIL YASAĞI YA DA SİNİRLAMA
GİTİRİLEN ALANLAR

- MİRA
- A ORMAN ALANI
- TAŞKIN ALANI
- YAPIL YASAKLI ALAN
- ENERJİ NAKİL HATTI ALANI

